

Клас: 6.

Дата: 06 травня 2020 року.

Урок № 63.

Тема: Співомовки С. Руданського – унікальне явище у світовому письменстві. Вміння посміятися над власною безпорадністю, вміння відстояти свою гідність у гуморесці «Добре торгувалось»

У зошиті, у якому ви працюєте під час карантину, посередині рядка написати дату (вона написана вище), на наступному рядку посередині написати тему (вона написана вище після слова «Тема»).

Мотивація навчальної діяльності.

Сьогодні ми з вами будемо вивчати творчість майстра гострого дотепного слова – Степана Руданського. Навчимося аналізувати співомовки та відрізняти їх від байок.

Актуалізація опорних знань.

- ❖ З якою метою автори у своїх творах використовують гумор?
- ❖ Які риси характеру вам імпонують, а які – неприємні?
- ❖ Чого вчать твори художньої літератури?
- ❖ Чи любляете ви подорожувати? Що необхідно для цікавої подорожі?

Новий матеріал.

Слово вчителя.

Життя письменника було складним. Народився 6 січня 1834 р. в с. Хомутичівці на Вінниччині в багатодітній сім'ї священика. З відзнакою закінчив Миргородську (чи Шаргородську духовну) бурсу. Навчався у бурсі, Руданський досить добре освоїв давню грецьку, латинську та старослов'янську мови викладання яких там приділялась велика увага.

Згодом вступив до Кам'янець-Подільської духовної семінарії. Тут він починає захоплюватися поезією Шевченка, творами Котляревського, Гоголя, чарівними віршами Пушкіна, байками Гребінки. А семінарські роки припадає і початок безпосередньо творчої роботи Руданського. Тут написані перші оригінальні ліричні поезії («Сиротина я безродний», «Ти не моя», «Мене забудь», «Пісня») «Не дивуйтесь, добрі люди», переклад з польської мови популярного романсу «Чорний колір» та шість балад.

Батько Степана сподівався, що син піде його шляхом – стане священиком. Степан подав документи до Петербурзької медико-хірургічної академії. Він розумів, що без батькової допомоги важко доведеться, але він мусив вижити, бо сам обрав свій шлях.

Степан прожив у Петербурзі 6 років. Дуже бідував, та наполегливо вивчав медицину. Також писав вірші, які почав складати ще в семінарії.

Степан Руданський не втримався, спробував народні приповідки, анекдоти перекласти мовою віршів. Та друкувати їх не дозволяла цензура – надто дотепними й гострими були співомовки (саме так називалися ці вірші).

У 1861 році Степан Васильович закінчив медичну академію. Хворий на сухоти, він попросився на посаду міського лікаря в Ялту. Тут він самовіддано працює лікарем міської лікарні й завідувачем лікарні, і лікарем у маєтках графа Воронцова, і карантинним лікарем Ялтинського повіту водночас. А у вільний час, якого було обмаль, перекладає Гомера, Вергілія, Лермонтова.

Улітку 1871 року в Криму спалахнула епідемія холери. Борючись з небезпечною пошестю, Руданський захворів, а 4 травня 1874 року у 39 років Степан Руданський помер. Та після себе залишив нам у спадок близько двохсот співомовок, кілька поем, чимало байок, бадан, ліричних віршів, велику кількість перекладів з російської та античних літератур.

Пройшло понад сто років з дня смерті Руданського, але й сьогодні він продовжує чарувати нас задушевністю своїх ліричних поезій, веселим і водночас вражаючим сміхом гуморесок. Справдилось сподівання поета, що його після смерті читатимуть мільйони одномовців. Своєю творчістю Руданський справді заслужив «на найдорожчий у світі титул – титул народного поета».

Ідейна спрямованість співомовок.

Серед гумористичних жанрів особливо виділяються співомовки. Їх започаткував відомий український поет – Степан Руданський.

У співомовках оповідач «приказок» відстоює моральні принципи кращої частини народу, яка творить матеріальні й духовні цінності. С. Руданський – ворог нероб, хабарників, шахраїв, злодюг, лицемірів, брехунів. Для нього головне мірило людської цінності – трудовий внесок, який кожен робить для загального добра, і чисте сумління. У співомовках автора виведена ціла галерея паразитів і ледарів. Передусім – це пани і урядовці, які самлю політичною системою поставлені над трудящими. Він висміює також нероб і ледацюг безвідносно до їхнього соціального статусу: і пана, і хапугу-урядовця, і зажерливого шинкаря. І коли у співомовці конфлікт між багатим і бідним, паном і селянином, то

моральну перевагу, як правило, дістає людина-трудівник, а пан чи інший дармоїд, який хотів насміятися над бідним, сам пошивається в дурні.

Робота з підручником.

С. 224: «Гумореска, співомовка, інверсія» (прочитати).

Виписати до зошита визначення гуморески та інверсії.

Теорія літератури.

Співомовка – короткий гумористичний віршований твір, часто побудований на якомусь народному анекдоті, приказці або казковому мотиві. **(Визначення переписати до зошита).**

Аналіз творів.

1) Зачитування твору «Добре торгувались» (с. 225 підручника).

2) Обговорення твору.

Поставте собі кілька питань за змістом твору. З'ясуйте усно про що йдеться у даній співомовці.

Підсумки.

- ❖ Що таке співомовка?
- ❖ Для чого використовується інверсія у гумористичних творах?
- ❖ Що вам найбільше запам'яталося про С. Руданського?

Д/з.

Прочитати співомовки С. Руданського «Запорожці у короля» (с. 227 підручника).

Завдання виконати до 13 травня 2020 року.